

Riksdagens svar RSv 231/2022 rd — RP 193/2022 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd och till vissa lagar som har samband med den

Ärende

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd och till vissa lagar som har samband med den (RP 193/2022 rd).

Beredning i utskott

Utskottets betänkande: Utrikesutskottet (UtUB 12/2022 rd).

Beslut

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om ändring av lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om beslutsfattande om lämnande av och begäran om internationellt bistånd (418/2017) 5 § 4 mom., och
ändras lagens rubrik, 1—4 § och 5 § 1—3 mom. som följer:

Lag

om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet

Riksdagens svar RSv 231/2022 rd

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på beslutsfattande om lämnande av internationellt bistånd till en annan stat, till Europeiska unionen eller till en internationell organisation och begäran om internationellt bistånd av dessa samt på samverkan med en annan stat, Europeiska unionen eller en internationell organisation inom eller utanför Finlands territorium liksom även annan internationell verksamhet utanför Finlands territorium när den utgår från Finlands egna behov, med beaktande av målsättningen för och principerna i Förenta nationernas stadga (FördrS 1/1956) och av andra folkrättsliga regler, i fråga om bistånd eller verksamhet

- 1) som grundar sig på artikel 222 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,
- 2) som grundar sig på artikel 42.7 i fördraget om Europeiska unionen,
- 3) som inbegriper betydande militära resurser,
- 4) som kan inbegripa användning av militära maktmedel,
- 5) som är betydelsefullt i utrikes- och säkerhetspolitiskt hänseende, eller
- 6) som är vittsyftande och principiellt viktigt.

Bestämmelser om annat beslutsfattande än det som avses i 1 mom. utfärdas särskilt.

2 §

Beslutsfattande

Beslut om att lämna eller begära bistånd eller om att delta i samverkan eller i annan internationell verksamhet fattas vid statsrådets allmänna sammanträde efter föredragning från ministeriet i fråga. Om lämnandet av eller begäran om bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet är en internationell fråga som är betydelsefull i utrikes- och säkerhetspolitiskt hänseende, fattas beslutet till denna del av republikens president utifrån statsrådets förslag till avgörande. Bestämmelser om statsrådets behörighet att bereda beslut som fattas i Europeiska unionen och att besluta om Finlands åtgärder med avseende på besluten finns i grundlagen.

Före det beslut som avses i 1 mom., efter att ärendet förberedelsevis har behandlats av republikens president och statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskott vid ett gemensamt sammanträde eller av EU-ministerutskottet, kan ministeriet i fråga vidta förberedande åtgärder och beredskapsåtgärder för att lämna eller ta emot bistånd eller delta i samverkan eller annan internationell verksamhet.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas också på väsentliga ändringar av ett beslut om lämnande av eller begäran om bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet.

Försvarsmakten får inte åläggas att lämna bistånd eller delta i verksamhet enligt 1 § utan det förfarande som föreskrivs i 1—3 mom., om inte något annat följer av den behörighet som Försvarsmaktens överbefälhavare har.

Riksdagens svar RSv 231/2022 rd

3 §

Riksdagens deltagande i beslutsfattandet

Innan ett beslut enligt 2 § fattas ska statsrådet höra riksdagens utrikesutskott, om biståndet eller verksamheten kan innebära användning av militära maktmedel. Om beslutet gäller en särskilt krävande situation, ska statsrådet höra riksdagen genom att förelägga den en redogörelse i saken innan beslut fattas.

4 §

Förfarande i brådskande ärenden

Om det inte är möjligt att fatta ett beslut som avses i 2 § och som gäller bistånd eller verksamhet enligt 1 § 1 mom. 1—3 punkten tillräckligt snabbt i exceptionellt brådskande och allvarliga situationer, kan ministeriet i fråga fatta beslut om bistånd eller verksamhet.

Statsrådet och republikens president ska utan dröjsmål underrättas om ministeriets beslut som avses i 1 mom. Beslut om huruvida biståndet eller verksamheten ska fortsätta och upphöra ska fattas med iakttagande av förfarandet enligt 2 §.

Försvarsmakten får inte åläggas att lämna bistånd eller delta i verksamhet enligt denna paragraf utan det beslutsförfarande som föreskrivs i 1 och 2 mom., om inte något annat följer av den behörighet som Försvarsmaktens överbefälhavare har.

5 §

Förfarande i brådskande situationer som kräver militära maktmedel

Om ett beslut som inbegriper militära maktmedel och som avses i 2 § inte kan fattas tillräckligt snabbt, kan beslut fattas i ett förfarande enligt denna paragraf i sådana exceptionellt brådskande och allvarliga situationer där det på basis av information om situationen är befogat att anta att ett brådskande förfarande är nödvändigt för att avvärja en fara som allvarligt äventyrar människors liv eller hälsa eller rikets säkerhet eller i situationer med jämförbara konsekvenser, och det inte finns något lindrigare sätt att avvärja faran. Då ska beslutet fattas av statsrådets allmänna sammanträde eller republikens president på det sätt som föreskrivs i 2 § 1 mom.

Statsrådet ska lämna en utredning i ärendet till riksdagens utrikesutskott innan ett beslut enligt 1 mom. fattas. Efter det att beslutet fattats ska ärendet omedelbart föreläggas riksdagen. Beslut om huruvida biståndet eller verksamheten ska fortsätta och upphöra ska då fattas med iakttagande av förfarandet enligt 2 och 3 §.

Försvarsmakten får inte åläggas att lämna bistånd eller delta i verksamhet enligt denna paragraf utan det beslutsförfarande som föreskrivs i 1 och 2 mom., om inte något annat följer av den behörighet som Försvarsmaktens överbefälhavare har.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av lagen om försvarsmakten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om försvarsmakten (551/2007) 2, 4 a och 4 b §, 12 § och mellanrubriken före den samt 12 a—12 c §,
sådana de lyder, 2 § i lag 345/2022 samt 4 a och 4 b §, 12 § och mellanrubriken före den samt 12 a—12 c § i lag 427/2017, som följer:

2 §

Försvarsmaktens uppgifter

Till Försvarsmaktens uppgifter hör

- 1) det militära försvaret av Finland, vilket innefattar
 - a) övervakning av landområdena, vattenområdena och luftrummet samt tryggnad av den territoriella integriteten,
 - b) tryggnad av befolkningens livsbetingelser, de grundläggande fri- och rättigheterna och statsledningens handlingsfrihet samt försvar av den lagliga samhällsordningen,
 - c) givande av militär utbildning och styrning av den frivilliga försvarsutbildningen samt stärkande av försvarsviljan,
- 2) stödjande av andra myndigheter, vilket innefattar
 - a) handräckning för upprätthållande av allmän ordning och säkerhet, för förhindrande och avbrytande av terroristbrott och andra brott som orsakar allvarlig fara för människors liv eller hälsa samt för skyddande av samhället i övrigt,
 - b) deltagande i räddningsverksamheten genom att tillhandahålla utrustning, personalresurser och sakkunnigtjänster som behövs i räddningsverksamheten,
- 3) deltagande i stöd och bistånd som grundar sig på artikel 222 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt eller artikel 42.7 i fördraget om Europeiska unionen samt i annat internationellt bistånd, samverkan och annan internationell verksamhet,
- 4) deltagande i internationell militär krishantering och i militära uppdrag i annan internationell krishantering.

I fråga om Försvarsmaktens övriga uppgifter gäller vad som föreskrivs särskilt.

4 a §

Begäran om internationellt bistånd och samverkan inom Finlands territorium

Om inte något annat föreskrivs i lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet (418/2017), kan försvarsministeriet efter att ha hört utrikesministeriet begära bistånd som hör till Försvarsmaktens verksamhetsområde av en annan

Riksdagens svar RSv 231/2022 rd

stat, av Europeiska unionen eller av en internationell organisation eller fatta beslut om Försvarsmaktens samverkan med en annan stat, Europeiska unionen eller en internationell organisation inom Finlands territorium, med beaktande av målsättningen för och principerna i Förenta nationernas stadga (FördrS 1/1956) och av andra folkrättsliga regler.

4 b §

Behörighet och användning av maktmedel vid mottagandet av internationellt bistånd och deltagande i samverkan inom Finlands territorium

En styrka och en enskild militärperson, som på begäran av Finland lämnar landet bistånd eller deltar i samverkan med Försvarsmakten inom Finlands territorium, är behörig att utföra sina uppdrag och använda sådana maktmedel som är nödvändiga med tanke på uppdraget med iakttagande av vad som i lag föreskrivs om Försvarsmaktens och militärmyndigheternas behörighet. Denna behörighet begränsas dessutom av bestämmelserna i det beslut som gäller biståndet eller samverkan. Maktmedel får endast användas i den mån och så länge de är behövliga med hänsyn till uppdraget samt godtagbara i förhållande till målet med uppdraget.

I beslutet om bistånd eller samverkan ska anges uppdrag, behörighet, militära resurser och eventuell användning av maktmedel samt andra villkor för att lämna biståndet eller delta i samverkan.

Deltagande i lämnande av internationellt bistånd, i samverkan och i annan internationell verksamhet

12 §

Lämnande av internationellt bistånd, samverkan och annan internationell verksamhet

Försvarsmakten kan lämna en annan stat, Europeiska unionen eller en internationell organisation bistånd som hör till Försvarsmaktens verksamhetsområde samt delta i samverkan med en annan stat, Europeiska unionen eller en internationell organisation eller i annan internationell verksamhet med beaktande av målsättningen för och principerna i Förenta nationernas stadga och av andra folkrättsliga regler.

Försvarsmakten kan delta i lämnandet av internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet också för att stödja en annan finsk myndighet på begäran av ett behörigt ministerium eller av myndigheten.

Om inte något annat föreskrivs i lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet, beslutar försvarsministeriet efter att ha hört utrikesministeriet om Försvarsmaktens deltagande i verksamhet som avses i 1 och 2 mom.

Försvarsmakten får inte åläggas att fullgöra uppdrag som avses i 1 eller 2 mom. utan ett sådant beslutsförfarande som avses i lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet eller som avses i 3 mom., om inte något annat följer av den behörighet som Försvarsmaktens överbefälhavare har.

Riksdagens svar RSv 231/2022 rd

12 a §

Behörighet och användning av maktmedel vid lämnandet av internationellt bistånd eller deltagande i samverkan och i annan internationell verksamhet

Den personal som deltar i lämnandet av internationellt bistånd, samverkan och i annan internationell verksamhet som avses i 12 § 1 mom. har vid utförande av uppdrag den behörighet som grundar sig på folkrätten och som bestäms av den som begär internationellt bistånd eller en part i samverkan samt rätt att använda de maktmedel som är nödvändiga med tanke på uppdraget. Maktmedel får endast användas i den mån och så länge de är behövliga med tanke på uppdraget, godtagbara i förhållande till uppdragets mål och förenliga med de regler om användning av maktmedel som har fastställts för uppdraget. Bestämmelser om excess vid användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen (39/1889).

Den personal som deltar i lämnandet av bistånd eller verksamhet som avses i 12 § 2 mom. har behörighet att utföra uppdrag och rätt att använda maktmedel i enlighet med den begäran som den andra finska myndigheten har framfört och med beaktande av vad som föreskrivs i 1 mom.

12 b §

Personal som deltar i lämnandet av internationellt bistånd, i samverkan och i annan internationell verksamhet

För de uppdrag som avses i 12 § används i första hand sådan personal vid Försvarsmakten som har förbundit sig vid Försvarsmaktens internationella verksamhet. Medan uppdragen pågår står personalen i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande till Försvarsmakten. Det som föreskrivs i 41 § 2 mom. om tiden för delgivande av information tillämpas inte på uppdrag som avses i 12 §. På den personal som deltar i uppdragen tillämpas lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag (1522/2016).

Bestämmelser om användning av värnpliktiga för lämnande av internationellt bistånd, samverkan och annan internationell verksamhet finns i värnpliktslagen. Om en reservist kommer att stå i anställningsförhållande till Försvarsmakten för den tid ett uppdrag pågår, får ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande som personen har inte avslutas på grund av uppdraget. Reservisten har rätt att återgå till sitt tidigare arbetsavtals- eller tjänsteförhållande när anställningsförhållandet vid Försvarsmakten upphör. Beslut om att bevilja en reservist tjänstledighet eller befrielse från arbete för uppdrag som avses i 12 § fattas av arbetsgivaren enligt egen prövning.

12 c §

Överenskommelser som gäller styrkors status

Genom förordning av statsrådet får det för sättande i kraft av internationella förpliktelser föreskrivas om tillämpningen av följande överenskommelser på mottagande och lämnande av internationellt bistånd, samverkan och annan internationell verksamhet:

1) avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor och tilläggsprotokollet till det avtalet (FördrS 64 och 65/1997) och ett andra tilläggsprotokoll (FördrS 72—74/2005),

Riksdagens svar RSv 231/2022 rd

2) avtalet mellan Europeiska unionens medlemsstater om status för den militära och civila personal som utstationeras vid Europeiska unionens institutioner, för de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till Europeiska unionens förfogande inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i Fördraget om Europeiska unionen, inbegripet övningar, samt för den militära och civila personal från medlemsstaterna som ställts till Europeiska unionens förfogande i detta sammanhang (EU SOFA) (FördrS 24/2006),

3) avtalet mellan Europeiska unionens medlemsstater om skadeståndskrav från en medlemsstat på en annan medlemsstat för skada på tillgångar som ägs av staten och som används eller drivs av den eller personskada eller dödsfall bland militär eller civil personal vid dess styrkor i samband med en EU-ledd krishanteringsoperation (FördrS 25/2006).

Denna lag träder i kraft den _____
20 .

Lag

om ändring av 24 d § i territorialövervakningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i territorialövervakningslagen (755/2000) 24 d §, sådan den lyder i lag 428/2017, som följer:

24 d §

Territorialövervakningssamarbete

Bestämmelser om begärande av stöd av en annan stat, Europeiska unionen eller en internationell organisation vid territorialövervakningen och samverkan med en annan stat, Europeiska unionen eller en internationell organisation vid territorialövervakningen finns i lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet (418/2017) och i lagen om försvarsmakten (551/2007).

Försvarsmakten kan med stöd av ett beslut som avses i 1 mom. vidta åtgärder som gäller verkställigheten av beslutet.

Denna lag träder i kraft den _____
20 .

Riksdagens svar RSv 231/2022 rd

Lag

om ändring av 62 och 78 § i värnpliktslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i värnpliktslagen (1438/2007) 62 och 78 §, sådana de lyder, 62 § i lag 429/2017 och 78 § delvis ändrad i lag 429/2017, som följer:

62 §

Anordnande av tjänstgöring utomlands

En värnpliktig som fullgör beväringstjänst eller deltar i en repetitionsövning kan kortvarigt förordnas till tjänstgöring utomlands, om han

- 1) deltar i utbildning enligt 61 §,
- 2) utför stöduppgifter som hänför sig till utbildning som avses i 1 punkten,
- 3) i enlighet med sitt uttryckliga samtycke deltar i lämnandet av internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet enligt 2 § 1 mom. 3 punkten i lagen om försvarsmakten när det inte är fråga om att försvara Finland,
- 4) deltar i sedvanlig fartygstjänstgöring utanför Finlands territorialvatten,
- 5) med stöd av sitt uttryckliga samtycke deltar i en internationell militär övning som främjar det nationella försvaret,
- 6) deltar i besök, resor som gäller uppträdanden, idrottstävlingar eller andra motsvarande uppgifter som hör till tjänstgöringen och som inte innefattar militära övningar.

På sådan internationell verksamhet som avses i 1 mom. 3 punkten tillämpas dessutom 78 § 1 mom. samt lagen om ersättning för olycksfall och tjänstgöringsrelaterad sjukdom i krishanteringsuppdrag (1522/2016).

78 §

Förordnande av en värnpliktig som tjänstgör till en annan uppgift än det militära försvaret av Finland

En värnpliktig som tjänstgör enligt denna lag kan som tjänstgöringsuppdrag förordnas till en handräckningsuppgift enligt 2 § 1 mom. 2 punkten underpunkt a i lagen om försvarsmakten, till en räddningsuppgift enligt 2 punkten underpunkt b i det momentet och till andra uppgifter än militärt försvar av Finland som avses i 3 punkten i det momentet. Vid utförandet av ovannämnda uppgifter får de värnpliktiga inte delta i

- 1) gripande av farliga personer,
- 2) röjning av sprängladdningar,
- 3) uppgifter som förutsätter användning av vapenmakt, eller
- 4) andra farliga uppgifter som motsvarar dem som avses i 1—3 punkten.

En värnpliktig som tjänstgör kan dessutom vid behov förordnas till sådana uppgifter utanför Försvarsmakten som främjar försvaret eller den militära utbildningen, vilka är

- 1) allmännyttiga insamlingar,
- 2) säkerhetsarrangemang vid stora publikevenemang och andra evenemang,

Riksdagens svar RSv 231/2022 rd

- 3) stödjande av krigsveteraner och veteranorganisationer,
- 4) iståndsättning av fastigheter som används vid övningar,
- 5) andra motsvarande uppgifter som främjar försvaret eller den militära utbildningen.

I en uppgift som avses i 1 och 2 mom. leds avdelningen av den militärperson som förordnats till chef för avdelningen och som tjänstgör i en militärtjänst vid Försvarsmakten.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av lagen om konsulära tjänster

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om konsulära tjänster (498/1999) en ny 41 c § som följer:

41 c §

Stödjande av utrikesförvaltningen

För att tillhandahålla konsulära tjänster kan utrikesministeriet begära stöd för utrikesförvaltningen av en annan behörig finsk myndighet med beaktande av målsättningen för och principerna i Förenta nationernas stadga (FördrS 1/1956) och av andra folkrättsliga regler.

En förutsättning för begäran om stöd är att utrikesförvaltningens resurser är otillräckliga för att utföra den uppgift som avses i begäran. Begäran kan också gälla användning av maktmedel.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av polislagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i polislagen (872/2011) 9 kap. 9 § 2 mom., sådant det lyder i sin finska språkdräkt i lag 581/2019,

Riksdagens svar RSv 231/2022 rd

ändras 9 kap. 2 a §, rubriken för 9 §, 9 a §, 9 b § 2 mom., 9 d §, 9 e § 2 mom., 9 h § och 9 i § 6 mom.,

av dem 9 kap. 2 a §, 9 a §, 9 b § 2 mom., 9 d §, 9 e § 2 mom. och 9 h § sådana de lyder i lag 419/2017 och 9 i § 6 mom. sådant det lyder i lag 1248/2020, samt fogas till 9 kap. nya 2 b och 2 c § som följer:

2 a §

Andra myndigheters assistans till polisen vid lämnande av internationellt bistånd

När internationellt bistånd lämnas kan en myndighet, på begäran av inrikesministeriet och med samtycke av den stat som begärt bistånd, för utförande av ett uppdrag som hör till polisen ge polisen sådan assistans som den berörda myndigheten har behörighet att ge. Assistans får begäras endast om polisens resurser är otillräckliga för lämnandet av internationellt bistånd eller om det för biståndet behövs specialpersonal eller specialmateriel som polisen saknar.

Den tjänsteman som ger assistans ska följa order och anvisningar av den polisman som leder uppdragets utförande och agera inom ramen för de befogenheter som polismannen i enlighet med 9 e § bemyndigar tjänstemannen att utöva. Den tjänsteman som ger assistans har i ett synnerligen viktigt och brådskande uppdrag rätt att under polismannens uppsikt använda sådana för uppdraget behövliga maktmedel som polismannen med stöd av sina befogenheter bemyndigar tjänstemannen att använda och som med hänsyn till situationen kan anses vara försvarliga.

Assistansen kan omfatta slagkraftigare beväpning som lämpar sig för utförande av polisuppdrag än en militärpersons personliga beväpning. En förutsättning för detta är att det på basis av observationer av läget, händelsen eller evenemanget eller annan specifik information är befogat att anta att assistansen är nödvändig för att avvärja eller avbryta ett terroristbrott som allvarligt hotar ett stort antal människors liv eller hälsa och som avses i 34 a kap. 1 § 1 mom. 2, 3 eller 5—8 punkten eller 2 mom. i strafflagen eller för att avstyra eller förhindra ett brott med jämförbara konsekvenser som avses i 21 kap. 1 eller 2 §, 25 kap. 4 § eller 34 kap. 1, 3, 5, 6 eller 11 § i strafflagen. Bestämmelser om polisens rätt att av Gränsbevakningsväsendet få assistans som inbegriper användning av slagkraftigare beväpning än den beväpning som vid Gränsbevakningsväsendet godkänts för utförande av gränssäkerhetsuppgifter föreskrivs i 77 a § 3 mom. i gränsbevakningslagen.

I fråga om det civilrättsliga och straffrättsliga ansvaret för den tjänsteman som ger assistans tillämpas vad som föreskrivs i 9 f §. Bestämmelser om militärpersoners civilrättsliga och straffrättsliga ansvar när Försvarsmakten ger polisen assistans vid lämnande av internationellt bistånd utfärdas särskilt.

Polisen svarar för den allmänna ledning och samordning av parternas åtgärder som behövs för att assistansen ska kunna utföras tryggt.

Inrikesministeriet fattar beslut om begäran om sådan assistans av en annan myndighet som avses i 1 mom. I fråga om beslutsfattandet vid givande av assistans gäller vad som föreskrivs särskilt.

Riksdagens svar RSv 231/2022 rd

2 b §

Polisens assistans till utrikesförvaltningen utanför finskt territorium

Polisen kan på utrikesministeriets begäran ge utrikesförvaltningen assistans för utförande av uppdrag utanför finskt territorium om vilka det föreskrivs i lagen om konsulära tjänster (498/1999) med beaktande av målsättningen för och principerna i Förenta nationernas stadga (FördrS 1/1956) och av andra folkrättsliga regler, om polisens assistans behövs på grund av polisens befogenheter, specialkompetens eller -utrustning.

Inrikesministeriet beslutar om givandet av assistans efter att ha hört den behöriga centralförvaltningsmyndigheten om inte något annat följer av 5 a kap. 39 § 1 mom. eller 57 § 3 mom. eller av lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet (418/2017).

Polisen svarar för den allmänna ledning som ett tryggt utförande av assistansuppdraget kräver. I fråga om polismäns gällande befogenheter, civil- och straffrättsliga ansvar samt rättsliga ställning föreskrivs i 9 e—9 g §.

2 c §

En annan myndighets assistans till polisen när polisen ger assistans till utrikesförvaltningen

En myndighet kan på inrikesministeriets begäran ge polisen assistans i situationer som avses i 2 b § förutsatt att den har behörighet att göra det. Assistans får begäras endast om polisens resurser är otillräckliga för utförande av uppdrag som avses i 2 b § eller om det för uppdraget behövs specialpersonal eller specialmateriel som polisen saknar. På givande av assistans tillämpas vad som föreskrivs i 2 a § 2—6 mom.

9 §

Internationell rättslig hjälp och handräckning

9 a §

Beslutsfattande som avser Prümsamarbete och Atlassarbete

Polisstyrelsen och skyddspolisen fattar inom sitt verksamhetsområde beslut om att inom finskt territorium inleda sådant samarbete (*Prümsamarbete*) som avses i kapitel 5 i rådets beslut 2008/615/RIF om ett fördjupat gränsöverskridande samarbete, särskilt för bekämpning av terrorism och gränsöverskridande brottslighet, nedan *Prümbeslutet*, och att på begäran av en främmande stat delta i samarbete inom dennas territorium.

Polisstyrelsen fattar beslut om att lämna bistånd av särskilda insatsgrupper till en annan medlemsstat enligt rådets beslut 2008/617/RIF om förbättrat samarbete i krissituationer mellan Europeiska unionens medlemsstaters särskilda insatsgrupper, nedan *Atlasbeslutet*, eller att begära sådant bistånd av en annan medlemsstat.

Riksdagens svar RSv 231/2022 rd

Polisstyrelsen ska utan dröjsmål underrätta inrikesministeriet om att samarbete som avses i 1 och 2 mom. och skyddspolisen om att samarbete som avses i 1 mom. har blivit aktuellt och om ett beslut om att inleda samarbete. Inrikesministeriet kan fatta beslut om att fortsätta eller avsluta påbörjat samarbete eller bistånd.

Ett beslut om att inleda Prümsamarbete eller om att lämna eller begära sådant bistånd som avses i Atlasbeslutet fattas av inrikesministeriet, om ärendet är av särskild betydelse för Finlands inre säkerhet.

Det som i 1—3 mom. föreskrivs om beslutsfattande tillämpas också på inledande av samarbete som sker med stöd av artiklarna 17, 25 och 27 i fördraget mellan Konungariket Belgien, Förbundsrepubliken Tyskland, Konungariket Spanien, Republiken Frankrike, Storhertigdömet Luxemburg, Konungariket Nederländerna och Republiken Österrike om ett fördjupat gränsöverskridande samarbete, särskilt för bekämpning av terrorism, gränsöverskridande brottslighet och olaglig migration (FördrS 53 och 54/2007), nedan *Prümfördraget*.

Vad som i 1—4 mom. föreskrivs om beslutsfattande ska tillämpas om inte något annat följer av lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet.

9 b §

Lämnande eller mottagande av internationellt bistånd i andra situationer

Om inte något annat följer av någon annan lag, Europeiska unionens lagstiftning eller en internationell överenskommelse som är bindande för Finland, kan inrikesministeriet på begäran av en främmande stat, Europeiska unionen eller en internationell organisation fatta beslut om lämnande av annat bistånd som omfattas av polisens verksamhetsområde än sådant som avses i 9 a § till den som begär bistånd. Inrikesministeriet kan på motsvarande sätt av en främmande stat, Europeiska unionen eller en internationell organisation begära bistånd som omfattas av polisens verksamhetsområde. I beslutet ska innehållet i biståndet, tjänstemännens befogenheter och de vapen, den ammunition, de maktmedelsredskap och den övriga utrustning som är tillåten för tjänstemännen anges. Närmare bestämmelser om beslutets innehåll får utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 d §

Ställningen i andra situationer för en främmande stats tjänsteman och en person som är anställd av Europeiska unionen eller en internationell organisation inom finskt territorium

När en främmande stats tjänsteman eller en person som är anställd av Europeiska unionen eller en internationell organisation inom finskt territorium deltar i bistånd som inletts med stöd av 9 b §, tillämpas på dennes befogenheter det som föreskrivs i 9 c §.

En person som avses i 1 mom. kan med samtycke av en part i den utsändande staten beviljas rätt att bära sin nationella uniform eller en annan uniform vid lämnande av bistånd.

En person som avses i 1 mom. och som på begäran av Finland bistår polisen inom finskt territorium jämföras med finska tjänstemän när det gäller brott som personen begått eller utsatts för,

Riksdagens svar RSv 231/2022 rd

och omfattas av den lagstiftning om tjänsteförhållanden som tillämpas i personens egen stat eller Europeiska unionens eller den internationella organisationens tjänsteregelverk.

Vad som i lag föreskrivs om statens skyldighet att ersätta skada som orsakats av en tjänsteman, ska också tillämpas på skada som en främmande stats myndighet, Europeiska unionen eller en internationell organisation orsakat i samband med bistånd till polisen som den på Finlands begäran lämnat inom finskt territorium.

Bestämmelserna i 1—4 mom. tillämpas om inte något annat följer av en internationell överenskommelse som är bindande för Finland eller av Europeiska unionens lagstiftning.

9 e §

Polismäns befogenheter vid lämnande av internationellt bistånd

När en polisman utför ett uppdrag utanför finskt territorium med stöd av lagen om civilpersoners deltagande i krishantering (1287/2004), ska den lagen tillämpas på polismannens befogenheter.

9 h §

Akrediteringsdokument

Polisstyrelsen ska enligt 9 a och 9 b § och skyddspolisen kan enligt 9 a § till en sådan tjänsteman från en främmande stat samt till en anställd vid Europeiska unionen eller en internationell organisation som i Finland deltar i lämnande av bistånd inom deras verksamhetsområde utfärda ett tidsbestämt akrediteringsdokument, av vilket personens befogenheter framgår. Akrediteringsdokumentet ska dessutom innehålla personens namn, nationalitet, tjänsteställning eller en annan ställning och fotografi. Personen ska medföra akrediteringsdokumentet och på begäran visa upp det. Akrediteringsdokumentet ska lämnas tillbaka till Polisstyrelsen eller skyddspolisen när lämnandet av bistånd har upphört.

9 i §

Deltagande i europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrkas och Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns verksamhet

Vad som i 1—3 mom. föreskrivs om beslutsfattande ska tillämpas om inte något annat följer av lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Riksdagens svar RSv 231/2022 rd

Lag

om ändring av 17 § i skjutvapenlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i skjutvapenlagen (1/1998) 17 § 2 mom. 5 och 6 punkten, sådana de lyder i lag 423/2017, som följer:

17 §

Undantag från tillämpningsområdet

Denna lag gäller inte heller

5) överföring till eller från Finland eller innehav av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler som tillhör sådana tjänstemän från en medlemsstat som är verksamma inom finskt territorium med anledning av samarbete som inletts med stöd av artikel 222 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt eller artikel 42.7 i Fördraget om Europeiska unionen,
6) överföring till eller från Finland eller innehav av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler till följd av internationellt samarbete som inletts med stöd av 9 kap. 9 b § i polislagen (872/2011) som tillhör tjänstemän från främmande stater eller anställda vid Europeiska unionen eller en internationell organisation.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av 38 § i räddningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i räddningslagen (379/2011) 38 §, sådan den lyder i lagarna 424/2017 och 1353/2018, som följer:

Riksdagens svar RSv 231/2022 rd

38 §

Internationell räddningsverksamhet

Utöver det som har överenskommit mellan stater och om ingenting annat följer av lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet (418/2017), kan inrikesministeriet

a) på begäran av Europeiska unionen, en annan stat eller en internationell organisation besluta att vid räddningsinsatser lämna bistånd till utlandet, om detta är motiverat för att skydda människor, miljön eller egendom,

b) vid behov vid räddningsinsatser begära internationellt bistånd från Europeiska unionen, en annan stat eller en internationell organisation,

c) på begäran av en behörig myndighet besluta om givande av assistans vid räddningsinsatser till en annan myndighet för uppdrag som den myndigheten utför utanför finskt territorium.

Med bistånd som lämnas till utlandet vid räddningsinsatser och med assistans som ges till en annan myndighet vid räddningsinsatser avses bistånd vid uppgifter inom räddningsverksamhet som avses i 32 § samt tillhandahållande av experter, formationer och materialhjälp vid katastrofer orsakade av människan eller naturen samt sådana insatser som avses i Europaparlamentets och rådets beslut nr 1313/2013/EU om en civilskyddsmekanism för unionen.

Med bistånd som tas emot i Finland vid räddningsinsatser avses materialhjälp samt bistånd som lämnas av internationella experter och formationer inom räddningsväsendet till den finska behöriga räddningsmyndigheten i uppgifter inom räddningsverksamhet som avses i 32 §. I fråga om bistånd som tas emot i Finland vid räddningsinsatser iakttas dessutom vad som avtalats genom fördrag mellan Finland och den stat som lämnar bistånd samt Europaparlamentets och rådets beslut nr 1313/2013/EU om en civilskyddsmekanism för unionen.

Bestämmelser om anställningsförhållandet och behörigheten för den finländska personal som deltar i lämnande av bistånd och assistans vid räddningsinsatser och om personalens ställning i biståndsverksamheten finns i lagen om civilpersoners deltagande i krishantering (1287/2004).

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av gränsbevakningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i gränsbevakningslagen (578/2005) 83 §, sådan den lyder i sin finska språkdräkt i lag 749/2014, och

ändras 15 a § 3 mom., 15 b § 5 mom., 15 c § 3 mom., 15 d, 35 e och 35 f §, 35 g § 1 mom., 77 §, 77 a § 3 mom. och 79 a §,

Riksdagens svar RSv 231/2022 rd

sådana de lyder, 15 a § 3 mom. och 15 b § 5 mom. i lag 1245/2020, 15 c § 3 mom., 35 e §, 35 g § 1 mom. och 79 a § i lag 425/2017, 15 d § i lag 619/2017, 35 f § i lagarna 425/2017 och 642/2019, 77 § i lagarna 749/2014, 425/2017 och 109/2018 samt 77 a § 3 mom. i lag 343/2022, som följer:

15 a §

Stöd från Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån

Vad som i 1 mom. föreskrivs om beslutsfattande tillämpas om inte något annat följer av lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet (418/2017).

15 b §

Deltagande i europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrkas och Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns verksamhet

Vad som i 3 mom. föreskrivs om beslutsfattande tillämpas om inte något annat följer av lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet.

15 c §

Gränsbevakningsväsendets deltagande i internationella uppdrag

Det som föreskrivs om beslutsfattande i 1 och 2 mom. tillämpas om inte något annat följer av lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet.

15 d §

Begäran om och lämnande av gränssäkerhetsbistånd

Gränsbevakningsväsendet är ansvarig myndighet när Finland tar emot bistånd för att upprätthålla gränssäkerheten (*gränssäkerhetsbistånd*) som en del av genomförandet av artikel 42.7 i fördraget om Europeiska unionen eller artikel 222 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt eller av en annan stat i en situation där åtgärder enligt gräns- och kustbevakningsförordningen inte blir tillämpliga.

Gränsbevakningsväsendet kan lämna gränssäkerhetsbistånd till en medlemsstat i Europeiska unionen som en del av genomförandet av artikel 42.7 i fördraget om Europeiska unionen eller artikel 222 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt eller till en annan stat i en situation där åtgärder enligt gräns- och kustbevakningsförordningen inte blir tillämpliga.

Riksdagens svar RSv 231/2022 rd

Inrikesministeriet beslutar om begäran om gränssäkerhetsbistånd av en annan stat och om lämnande av gränssäkerhetsbistånd till en annan stat om något annat inte följer av lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet. Bestämmelser om beslutsfattandet om begäran om eller lämnande av gränssäkerhetsbistånd i anslutning till genomförandet av 42.7 i fördraget om Europeiska unionen eller artikel 222 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt finns i lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet.

35 e §

Befogenheterna för en tjänsteman från en annan stat som lämnar gränssäkerhetsbistånd och rätt att använda maktmedel

En sådan tjänsteman från en medlemsstat i Europeiska unionen och från en annan stat som tillämnar kodexen om Schengengränserna som behörig med stöd av kodexen om Schengengränserna har, när tjänstemannen lämnar gränssäkerhetsbistånd enligt 15 d § 1 mom. till Gränsbevakningsväsendet i ett uppdrag som Gränsbevakningsväsendet ansvarar för, de befogenheter som en gränsbevakningsman med stöd av denna lag har att utföra uppdrag som följer av kodexen om Schengengränserna enligt order och anvisningar av en behörig finsk tjänsteman, med undantag för beslut enligt artikel 14 att neka inresa. Tjänstemannen har även rätt att använda maktmedel enligt 35 § 1 och 4 mom. i en behörig finländsk tjänstemans närvaro, om deras hemviststat har gett sitt samtycke och rätten inte har begränsats i Finlands begäran om bistånd. Bestämmelser om excess i nödvärn finns i 4 kap. 4 § 2 mom. och 7 § i strafflagen. Bestämmelser om excess vid användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

Tjänstemannen har med sin hemviststats samtycke rätt att på finskt territorium bära tjänstevapen, ammunition, maktmedelsredskap och annan utrustning. Tillåtna tjänstevapen, ammunition, maktmedelsredskap och annan utrustning ska anges i Finlands begäran om bistånd.

35 f §

Övriga rättigheter och skyldigheter för en tjänsteman från en annan stat som lämnar gränssäkerhetsbistånd

Inrikesministeriet ska till en sådan tjänsteman från en medlemsstat i Europeiska unionen eller en annan stat som tillämnar kodexen om Schengengränserna och som i Finland utför uppgifter som avses i 35 e § vid lämnande av gränssäkerhetsbistånd enligt 15 d § 1 mom. utfärda ett tidsbestämt ackrediteringsdokument, av vilket tjänstemannens befogenheter framgår. Ackrediteringsdokumentet ska dessutom innehålla tjänstemannens namn, nationalitet, tjänsteställning och fotografi. Tjänstemannen ska medföra ackrediteringsdokumentet och på begäran visa upp det. Ackrediteringsdokumentet ska lämnas tillbaka till inrikesministeriet när lämnandet av bistånd har upphört.

Tjänstemannen ska vid utförandet av uppdrag enligt 35 e § bära sin egen uniform, om inte en behörig finsk tjänsteman bestämmer något annat.

Tjänstemannen jämställs med finska tjänstemän när det gäller brott som tjänstemannen begått eller utsatts för samt skador som tjänstemannen har orsakat. Om en skada som orsakats av tjänstemannen beror på en allvarlig försummelse eller är uppsåtlig, kan det skadestånd som betalats ut

Riksdagens svar RSv 231/2022 rd

med anledning av skadan helt eller delvis utkrävas av tjänstemannens hemviststat. Tjänstemannen omfattas av den tillämpliga lagstiftningen om disciplin och tjänsteförhållande i sin hemviststat.

Bestämmelser om tjänstemannens rätt att använda Gränsbevakningsväsendets personregister finns i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet.

35 g §

En gränsbevakningsmans befogenheter och rätt att använda maktmedel vid lämnande av gränssäkerhetsbistånd

En gränsbevakningsman har vid lämnande av gränssäkerhetsbistånd de befogenheter som föreskrivs i denna lag att utföra uppdrag enligt kodexen om Schengengränserna på begäran av den medlemsstat i Europeiska unionen eller en annan stat som tillämpar kodexen om Schengengränserna och som får bistånd. Befogenheterna kan dock inte överskrida de befogenheter som ges gränsbevakningsmannen av den stat som får bistånd.

77 §

Handräckning och assistans av Gränsbevakningsväsendet

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag kan Gränsbevakningsväsendet på begäran lämna statliga myndigheter handräckning för fullgörande av en lagstadgad tillsynsskyldighet. Bestämmelser om bistånd som Gränsbevakningsväsendet lämnar polisen och Tullen finns i lagen om samarbete mellan polisen, Tullen och gränsbevakningsväsendet.

Gränsbevakningsväsendet är skyldigt att ge räddningsmyndigheter, polisen, Tullen och Försvarsmakten handräckning som förutsätter användning av sådan utrustning och sådana personalresurser och sakkunnigtjänster som Gränsbevakningsväsendet har och som nämnda myndigheter vid den tidpunkten inte har tillgång till. Gränsbevakningsväsendet kan ge en annan finsk myndighet assistans utanför finskt territorium i uppdrag som omfattas av deras verksamhetsområden med beaktande av målsättningen för och principerna i Förenta nationernas stadga (FördrS 1/1956) och av andra folkrättsliga regler, om Gränsbevakningens assistans behövs på grund av Gränsbevakningsväsendets befogenheter, specialkompetens eller -utrustning. En förutsättning för handräckningen och assistansen är att den inte äventyrar utförandet av andra viktiga uppgifter som enligt lag ska skötas av Gränsbevakningsväsendet.

Beslut om handräckning fattas av chefen för en förvaltningsenhet eller av en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad som vid förvaltningsenheten skriftligen har förordnats att sköta uppdraget. Beslut om assistans som ges utanför finskt territorium fattas av chefen för Gränsbevakningsväsendet. Om det är fråga om assistans utanför finskt territorium som är särskilt betydande med tanke på den inre säkerheten, fattas beslutet av inrikesministeriet. Bestämmelser om beslutsfattandet vid lämnande av och begäran om internationellt bistånd finns dessutom i lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet.

Riksdagens svar RSv 231/2022 rd

77 a §

Krävande handräckning till polisen

För att förhindra eller avbryta sådana terrordåd som anges i Europeiska unionens lagstiftning eller i internationella överenskommelser som är bindande för Finland har polisen rätt att få sådan assistans som till innehållet motsvarar handräckning enligt 1 mom. när den på ett havsområde eller inom en ekonomisk zon som hör till en medlemsstat i Europeiska unionen på medlemsstatens begäran utför ett sådant uppdrag som hör till polisens verksamhetsområde och som grundar sig på Europeiska unionens lagstiftning eller en internationell överenskommelse som är bindande för Finland. Maktmedlen ska vara förenliga med den nationella lagstiftningen i den medlemsstat som får bistånd och med medlemsstatens begäran. På assistansen tillämpas det som föreskrivs om handräckning i denna paragraf och i 77 c—77 g, om något annat inte följer av lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet.

79 a §

Assistans av försvarsmakten till Gränsbevakningsväsendet vid internationellt bistånd

I en situation som avses i 15 b och 15 d § kan Försvarsmakten ge Gränsbevakningsväsendet assistans som motsvarar handräckning för utförande av Gränsbevakningsväsendets uppdrag inom en annan stats territorium. Assistansen omfattar inte militära maktmedel och inte heller en gränsbevakningsmans befogenheter. Bestämmelser om utomståendes rätt att använda nödvändiga maktmedel under en gränsbevakningsmans uppsikt finns i 35 § 2 mom. och bestämmelser om rätten till nödvärn i 4 kap. 4 § i strafflagen. Bestämmelser om excess i nödvärn finns i 4 kap. 4 § 2 mom. och 7 § i strafflagen. Bestämmelser om excess vid användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

Bestämmelser om begäran om assistans av Försvarsmakten finns i 79 § 3 mom. När det gäller assistans som anknyter till gränssäkerhetsbistånd enligt 15 d § eller när det är fråga om ekonomiskt särskilt betydelsefull assistans är det dock inrikesministeriet som ska fatta beslutet om begäran om assistans av Försvarsmakten. Beslut om att ge assistans som inrikesministeriet begär fattas enligt det förfarande som anges i 12 § 3 mom. i lagen om försvarsmakten. Bestämmelser om beslutsfattandet vid lämnande av och begäran om internationellt bistånd finns dessutom i lagen om beslutsfattande om internationellt bistånd, samverkan eller annan internationell verksamhet.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Riksdagens svar RSv 231/2022 rd

Lag

om ändring av 36 och 38 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet (639/2019)
36 § 1 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 1246/2020, samt
fogas till 38 § 2 mom. en ny 3 punkt, varvid den nuvarande 3 punkten blir 4 punkt, som följer:

36 §

Utlämnande av personuppgifter inom Europeiska unionens gränskontrollsamarbete

Gränsbevakningsväsendet får trots sekretessbestämmelserna lämna ut i 7—11 och 15 § avsedda personuppgifter till

3) en sådan tjänsteman från en medlemsstat i Europeiska unionen eller från någon annan stat som tillämpar kodexen om Schengengränserna som lämnar gränssäkerhetsbistånd som avses i 15 d § 1 mom. i gränsbevakningslagen, för vidtagande av åtgärder som den biståndsbegäran som Finland framställt förutsätter.

38 §

Övrigt utlämnande av uppgifter till utlandet

Gränsbevakningsväsendet får trots sekretessbestämmelserna lämna ut i 7—11 och 15 § avsedda personuppgifter till

3) en sådan tjänsteman från någon annan stat än en medlemsstat i Europeiska unionen eller någon annan stat som tillämpar kodexen om Schengengränserna som lämnar gränssäkerhetsbistånd som avses i 15 d § 1 mom. i gränsbevakningslagen, om uppgifterna är nödvändiga för vidtagande av åtgärder som den biståndsbegäran som Finland framställt förutsätter,

Denna lag träder i kraft den

20 .

Riksdagens svar RSv 231/2022 rd

Lag

om ändring av 2 § i lagen om civilpersoners deltagande i krishantering

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om civilpersoners deltagande i krishantering (1287/2004) 2 § 2 mom., sådant det lyder i lag 297/2022, som följer:

2 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag, med undantag av vad som föreskrivs i 4 e § och 6 a—d §, tillämpas med stöd av 38 § i räddningslagen (379/2011) på anställningsförhållandet och ställningen i biståndsverksamheten för den finländska personal som deltar i lämnande av bistånd och assistans till någon annan myndighet vid räddningsinsatser. Bestämmelser om nationell beredskap för lämnande av bistånd vid räddningsinsatser finns i lagen om Räddningsinstitutet (607/2006).

Denna lag träder i kraft den

20 .

Helsingfors 15.12.2022

På riksdagens vägnar

talman

generalsekreterare